

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 22.
(OR. en)

15630/23

ECOFIN 1207
UEM 368
SOC 800
EMPL 574
COMPET 1135
ENV 1328
EDUC 450
RECH 514
ENER 628
JAI 1510
GENDER 205
ANTIDISCRIM 191
JEUN 266
SAN 678

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. november 21.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 903 final
Tárgy:	Ajánlás – A TANÁCS AJÁNLÁSA az euroövezet gazdaságpolitikájáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2023) 903 final.

Melléklet: COM(2023) 903 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Strasbourg, 2023.11.21.
COM(2023) 903 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

az euroövezet gazdaságpolitikájáról

{SWD(2023) 903 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

az euroövezet gazdaságpolitikájáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 136. cikkére, összefüggésben annak 121. cikke (2) bekezdésével,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre² és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az euroövezet gazdasága az elmúlt években reziliensnek bizonyult a jelentős gazdasági sokkokkal szemben, de az utóbbi időben elvesztette lendületét. A 2021. és 2022. évi jelentős javulást követően az euroövezeti gazdaság növekedési üteme 2023-ban várhatóan 0,6 %-ra lassul. A legtöbb áru és szolgáltatás fogyasztói ára magas, és továbbra is gyorsan emelkedik, ami az energiaárak csökkenése ellenére súlyos terhet jelent, és a külső keresletből sem származik számottevő hozzájárulás. Időközben azonban a magas inflációt kezelő monetáris politikai válaszlépések hatása kezd érvényesülni a gazdaságban. Kedvező fejlemény, hogy a munkaerőpiac továbbra is erős, a munkanélküliségi ráta példátlanul alacsony – bár a tagállamok és a régiók között vannak eltérések –, a részvételi és a foglalkoztatási ráta pedig minden eddigienél magasabb, de vannak a megtorpanásra utaló jelek. 2024-ben a foglalkoztatás folyamatos bővülésének és a reálbérek emelkedésének köszönhetően a gazdasági növekedés fokozatos helyreállása várható, 1,2 %-os rátával, miközben a defláció folytatódik. A kilátásokat továbbra is nagy fokú bizonytalanság és kockázatok övezik, amelyek elsősorban az Ukrajna elleni orosz agressziós háború fejleményeivel és a Hamász által Izrael ellen elkövetett brutális terrortámadásokat követő közel-keleti helyzettel kapcsolatosak, és hatással lehetnek az energiapiacokra. Ezenkívül az infláció megfékezését célzó szakpolitikák és az általuk a gazdaságra gyakorolt hatások tovább növelik e kockázatokat. A kilátások romlásához hozzájárulnak a strukturális változások is, különösen az éghajlatváltozás egyre

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj>.

² HL L 306., 2011.11.23., 25. o. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>

erősödő hatásaival – többek között a szélsőséges időjárási körülményekkel és a példátlan nyári erdőtüzekkel és áradásokkal – kapcsolatban.

- (2) A 2022. októberi csúcstérket követően az euroövezeti általános infláció enyhült, ami elsősorban a csökkenő energiaárakra vezethető vissza, de befolyásolta más összetevők fokozatos, általános mérséklődése is. Az élelmiszerek és a szolgáltatások terén jelentkező infláció azonban továbbra is magas, ami különösen nagy terhet jelent a kiszolgáltatók helyzetben levők számára, és számos tagállamban változatlanul jelentős az inflációs nyomás. Az infláció 2023-ban várhatóan 5,6 %-ra, majd 2024-ben még tovább, 3,2 %-ra csökken, de még mindig az EKB 2 %-os célkitűzése fölött marad. Az EKB a monetáris unió történetének leggyorsabb és legnagyobb mértékű kamatemelésével hozzájárult a dezinflációs folyamathoz. Miközben az euroövezetben nőttek az állampapírhozámok, az árfolyamkülönbségek viszonylag stabilak maradtak. Az EKB többször is kinyilvánította, hogy mindaddig magas szinten kívánja tartani a kamatlábakat, amíg erre szükség van ahhoz, hogy az infláció a célértékig csökkenjen, és egyértelművé tette, hogy a jövőbeli monetáris politikai pálya továbbra is az adatok függvényében fog alakulni.
- (3) Az energiaársokk – különösen a nagyobb energiaigényű tagállamok és iparágak esetében – rontotta az euroövezet költségalapú versenyképességét. A költségnövekedés negatív hatását eddig tompították az árfolyammozgások, valamint a kormányok által a vállalkozások és a kiszolgáltatók helyzetben lévő háztartások támogatása érdekében hozott átmeneti intézkedések. Mindazonáltal a magas energiaköltségek – a tagállamok gazdaságainak energiaintenzitása és energiabeszerezési forrásai közötti különbségekkel együtt – hozzájárultak ahhoz, hogy az euroövezeten belül jelentős eltérések mutatkoznak az infláció terén. Az energiaárak 2023. évi csökkenése ellenére ezek az eltérések eddig csak részben mérséklődtek. Az elmúlt két évben jellemző eltérő bérnövekedés a hosszan fennálló árkülönbségekkel összekapcsolódva ahhoz vezethet, hogy az euroövezeti tagállamok versenyképességi különbségei tartóssá válnak, és hozzájárulhatnak az euroövezet működését aláásó makrogazdasági egyensúlyhiányok kialakulásához. Az, hogy az euroövezet és tagállamai képesek-e javítani a termelékenységét, középtávon részben az innováció és a beruházások fenntartására való kapacitásuktól függ. Ezzel összefüggésben a kereskedelmi partnerekéhez képest tartósan magasabb energiaárakkal és -költségekkel kapcsolatos kilátások, a versenytársakkal összevetve a termelékenységnövekedés terén mutatkozó tartós különbség és a világgazdaság dezintegrációjának növekvő kockázata hátrányos helyzetbe hozhatja az euroövezet gazdaságait.
- (4) A jelenlegi makrogazdasági környezetre továbbra is a bizonytalanság, a magas infláció és a kockázatokkal övezett euroövezeti versenyképesség jellemző, ami ambiciózus szakpolitikai ütemtervet tesz szükségessé. Rövid távon továbbra is prioritás, hogy az infláció visszaálljon az EKB által meghatározott 2 %-os célértékre. Emellett a tagállamok inflációs rátái között tartósan fennálló különbség a tagállamok versenyképességére is kihat. A költségvetési politikának – az országspecifikus adósságsszintek és infláció függvényében – hozzá kell járulnia a dezinflációhoz. A reáljövedelem 2022-ben csökkent, ezért bérfejlesztéssel kell visszafogni a vásárlóerő – különösen az alacsony jövedelmű munkavállalókat sújtó – csökkenését. Ugyanakkor a hatóságoknak szorosan figyelemmel kell kísérniük az inflációra és a versenyképességre gyakorolt másodlagos hatásokat, és figyelembe kell venniük azokat a bérmegállapítás során. Emellett továbbra is döntő fontosságú a makroszintű pénzügyi stabilitást fenyegető kockázatok és a szigorúbb pénzügyi feltételekből

eredő makrogazdasági hatások enyhítése. Előretekintve, az euroövezetben folytatni kell az inkluzív növekedés ösztönzését és meg kell őrizni a globális versenyképességet, ugyanakkor el kell kerülni az euroövezeten belüli eltérések kialakulását. E tekintetben elengedhetetlenek a – többek között a zöld és a digitális átállás támogatására, valamint az euroövezet rezilienciájának előmozdítására irányuló – reformok és beruházások. A szociális partnerek időben történő és hatékony bevonása, valamint az intenzív szociális párbeszéd jelentős mértékben támogathatja a szakpolitikák kialakítását és a végrehajtást elősegítő általános felelősségvállalást.

- (5) Miután a válság nyomán a 2020 és 2022 közötti időszakban erőteljesen expanzív költségvetési irányvonal érvényesült az euroövezetben, 2023-ban és 2024-ben várhatóan restriktív fordulat következik be, ami összhangban van annak szükségességével, hogy csökkenteni kell az államháztartási hiányt és az államadósságot, és el kell kerülni az inflációs nyomás erősödését, ugyanakkor a nagy fokú bizonytalanságra tekintettel fenn kell tartani a rugalmas beavatkozás képességét. 2020 és 2022 között a GDP-arányosan mintegy 4 %-ot kitevő expanzív euroövezeti költségvetési irányvonal támogatást jelentett a gazdaság számára a Covid19-válság és az Ukrajna elleni orosz agressziót követő energiaár-emelkedés közepette. 2023-ban és 2024-ben az aggregált költségvetési irányvonal várhatóan mindkét évben a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben restriktívvá válik, ami elsősorban arra vezethető vissza, hogy a válság nyomán hozott energiaügyi intézkedéseket csaknem teljes mértékben kivezetik. A 2023-ban és 2024-ben érvényesülő restriktív költségvetési irányvonal egyes tagállamokban hozzá fog járulni a költségvetési tartalékok fokozatos helyreállításához és ezáltal az államadósság fenntarthatóságának javításához. Amellett, hogy a tanácsi ajánlással összhangban biztosítani kell a nettó kiadásnövekedés kordában tartását, az is fontos, hogy az euroövezeti tagállamok olyan költségvetési irányvonalat kövessenek, amellyel elkerülhetők az infláció tartós eltérései. Amellett, hogy szükség van a prudens költségvetési stratégia fenntartására, meg kell őrizni és adott esetben növelni kell a közberuházások szintjét a hosszú távú növekedés, valamint a zöld és a digitális átállás támogatása érdekében. 2023-ban és 2024-ben a tagállamok többségében várhatóan tovább bővülnek a közberuházások, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó források és más uniós alapok továbbra is támogatást biztosítanak. Az államháztartásra nyomás nehezedik az előregedéssel, a védelemmel kapcsolatos magas költségek miatt, továbbá azért, mert a kamatláb és a növekedés különbözete kedvezőtlenül alakul. Az országspecifikus ajánlások részeként számos euroövezeti tagállam kapta azt az ajánlást, hogy hozzon intézkedéseket annak érdekében, hogy javuljon nyugdíj- és egészségügyi rendszerének fenntarthatósága, és fogadjon el adóreformokat. A közkiadások hatékonyságának és minőségének javításához hozzájárulna, ha a tagállamok a (több)éves költségvetési folyamat keretében rendszeresen kiadási felülvizsgálatot tartanának. E felülvizsgálatokat egyértelmű hatókör, feladatmeghatározás és módszertan alapján kell elvégezni, és eredményeikről egyértelműen tájékoztatni kell a nyilvánosságot.
- (6) Az euroövezet összesített GDP-arányos államadóssága 2023–2024-ben várhatóan kumuláltan 2,8 százalékponttal csökken, és 2024 végére a GDP 89,7 %-a lesz. A csökkenés elsősorban arra vezethető vissza, hogy a nominális GDP-növekedés meghaladja a fennálló adósság után fizetett átlagos kamatlábat. Mindazonáltal számos tagállam adósságállománya továbbra is magas, és a magasabb kamatlábak előbb-utóbb az adósságszolgálati költségek emelkedéséhez vezetnek, ami

középtávon – az adósság szintjétől, lejárat szerkezetétől és az inflációkövető kötvények arányától függően – változó mértékű nyomást gyakorol az adósságdinamikára. A gazdasági kormányzási keret reformjára irányuló bizottsági javaslat³ célja, hogy támogassa a realisztikus, tartós és fokozatos költségvetési kiigazítást, amelynek alapját az országspecifikus középtávú tervek jelentik, valamint, hogy megfelelő reformok és beruházások ösztönzése révén előmozdítsa a fenntartható növekedést. A Tanács elkötelezett amellett, hogy a gazdasági kormányzási kerettel kapcsolatos munka 2023-ban lezáruljon. A felülvizsgált jogi keretre vonatkozó megállapodás gyors elérése egyértelműséget és kiszámíthatóságot teremt a jövőbeli költségvetési politikák kialakításához, ugyanakkor előmozdítja az adósság fenntarthatóságát és a gazdasági növekedést.

- (7) Az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése érdekében hozott szükséghelyzeti támogatási intézkedések költsége 2023-ban annak ellenére nőtt, hogy az energiaárak a 2022-es csúcshoz képest csökkentek. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési terhe 2023-ban az euroövezeti GDP 1,0 %-át teszi ki, szemben a 2022. évi 1,3 %-kal. A korábbi szakpolitikai tanácsok és a tagállamok azon kötelezettségvállalása ellenére, hogy javítják e támogatási intézkedések minőségét, 2023-ban a kapcsolódó költségvetési terhek közel fele olyan árintézkedésekből eredt, amelyek nem csak a kiszolgáltatott helyzetben lévő embereket és vállalatokat támogatták. A jelenlegi tervek szerint az intézkedések többségét – az energiaárak várható stabilizálódásával összhangban – 2024-ben fokozatosan kivezetik; amennyiben ezek a tervek megvalósulnak, a fennmaradó költségvetési teher 2024-ben az euroövezet egészét tekintve a GDP mintegy 0,2 %-át teszi majd ki. Ha azonban az energiaárak újból olyan szintre emelkednek, hogy új intézkedésekre vagy a meglévők meghosszabbítására lesz szükség, ezeknek az intézkedéseknek célzottan a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére kell irányulniuk, bele kell férniük a költségvetési keretekbe, és meg kell őrizniük az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. Általánosságban és a válsággal kapcsolatos energiaügyi intézkedéseken túl megállapítható, hogy a környezetvédelmi adók nagyobb mértékű alkalmazása a „szennyező fizet” elvvel összhangban, valamint a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának és a környezeti szempontból káros egyéb támogatásoknak a fokozatos kivezetése hozzájárulhat az euroövezeti tagállamok költségvetési mozgásterének növeléséhez.
- (8) A magas színvonalú közberuházások magas szintjének fenntartása lendületet adhat a potenciális növekedésnek és támogathatja a zöld és a digitális átállást. Ezzel összefüggésben alapvető fontosságú a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, valamint a kohéziós politikai alapok keretében finanszírozott reformok és beruházások teljes körű végrehajtása. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása jól halad, de az elért eredmények tagállamonként eltérőek, és egyes esetekben a felhalmozódott késedelmek áthidalása érdekében fel kell gyorsítani a végrehajtást. November közepéig a Bizottsághoz 34 kifizetési kérelem érkezett 19 euroövezeti tagállamtól, és összesen 162,1 milliárd EUR került folyósításra vissza nem térítendő támogatások és hitelek formájában. 51,6 milliárd EUR-t előfinanszírozásként fizettek ki, 110,5 milliárd EUR-t pedig a mérőföldkövek és célok elérését követően folyósítottak. A folyósítás üteme 2023-ban valamivel lassabb volt a vártnál, részben azért, mert a tagállamok helyreállítási és

³

COM(2023) 240 final, COM(2023) 241 final és COM(2023) 242 final.

rezilienciaépítési terveik felülvizsgálatára összpontosítanak a vissza nem térítendő támogatás allokációjában bekövetkezett változások, az új hitelkérelmek és a REPowerEU-fejezet bevezetése miatt.⁴ A Covid19-világjárvány kezdete óta az euroövezeti tagállamok közel 120 milliárd EUR-s finanszírozást kaptak a kohéziós politika – az Európai Regionális Fejlesztési Alap, a Kohéziós Alap, az Európai Szociális Alap és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés – keretében. A kohéziós politika felidős felülvizsgálatával összefüggésben a tagállamoknak lehetőségük lesz arra, hogy áttekintsék a kohéziós politikai programokat, és forrásokat különítsenek el a sürgető szükségletek és a felmerülő kihívások kezelésére. Az európai szemeszter 2024. évi ciklusa iránymutatással szolgál majd a felidős felülvizsgálathoz, és hozzájárul ahhoz, hogy a tagállamok és a régiók a társadalmi-gazdasági helyzetüknek és kihívásaiknak megfelelően részesüljenek kiegészítő finanszírozásban, miközben előmozdítja a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból származó források egymást kiegészítő jellegét.

- (9) A magánberuházások, az innováció és a készségfejlesztés előmozdítása kulcsfontosságú a termelékenység növeléséhez és az euroövezet versenyképességének megerősítéséhez, különösen a zöld és a digitális átállás támogatása érdekében. A beruházások előtt álló akadályok felszámolása – többek között olyan reformok révén, amelyek egyszerűsítik és digitalizálják a tervezést, az engedélyezési és egyéb adminisztratív eljárásokat – elősegítheti a magánberuházások felélénkítését. Mindehhez az iparpolitika is hozzájárulhat a beruházások támogatása és a versenyképesség megőrzése révén, továbbá azáltal, hogy korlátozza azokat a függőségi kockázatokat, amelyek néhány harmadik ország tekintetében merülnek fel a kulcsfontosságú technológiák, nyersanyagok és ipari inputok terén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv részeként az Európai Bizottság számos kezdeményezést terjesztett elő a stratégiai ágazatok megerősítése érdekében, többek között a „nettó zero” iparról szóló jogszabályt⁵, a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabályt⁶ és a Stratégiai Technológiák Európai Platformjára⁷ (STEP) vonatkozó javaslatot. A magánszektorban szükséges átálláshoz az Innovációs Alap és a Modernizációs Alap is nyújt pénzügyi támogatást. Emellett az ideiglenes válság- és átállási keret⁸ elfogadása révén az Európai Bizottság lehetővé tette a tagállamok számára, hogy az állami támogatási szabályok keretében előirányzott rugalmasságot a klímasemleges gazdaságra való átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokra irányuló intézkedések támogatására használják fel. Noha az euroövezeti tagállamok tettek intézkedéseket az energiaválság által leginkább sújtott ágazatok és a zöld átállás támogatására, az ilyen intézkedésekről általában országos szinten döntenek, ami torzíthatja az egységes piacon érvényesülő versenyfeltételeket. A STEP az említett kritikus technológiákba történő uniós közberuházások iránti megnövekedett igény kezelésének első szakaszát jelenti, és a célja minél több magánberuházás mozgósítása, valamint a kohézió és az egységes piac fenntartásának elősegítése. Emellett az Európai Szuverenitási Alap létrehozása érdekében tett lépésként az új beavatkozások megvalósíthatóságának tesztelése és

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.) ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>

⁵ COM(2023) 161 final.

⁶ COM(2023) 160 final.

⁷ COM(2023) 335 final.

⁸ HL C 101., 2023.3.17., 3. o.

előkészítése szempontjából is fontos kezdeményezés. Az erős tőkepiacok nélkülözhetetlenek az inkluzív, versenyképes és reziliens euroövezeti gazdaság szempontjából. A tőkepiaci unió elmélyítése elősegítené a zöld és a digitális átálláshoz szükséges magánfinanszírozás mozgósítását, a széttagoltság csökkentését és a forráshoz jutást. 2023 februárjában az Európai Tanács felszólította az Európai Unió Tanácsát és az Európai Parlamentet, hogy gyorsítsák fel a tőkepiaci unióra vonatkozó cselekvési terv végrehajtását az e területet érintő jogalkotási javaslatokkal kapcsolatos munka előmozdítása és véglegesítése révén. 2023 májusában az eurocsoport célul tűzte ki, hogy 2024 márciusáig megállapodást kell elérni azokon a területeken, amelyeket az Európai Bizottság fontosnak tart a tőkepiaci unió további elmélyítéséhez. A gazdasági és monetáris unióval kapcsolatos munka részeként a Bizottság 2023-ban a digitális euró szabályozó jogi keretre vonatkozó javaslatot terjesztett elő. A digitális euro – amely kiegészítené az eurokészpénzt – támogatná a gazdaság digitalizációját és a lakossági fizetések innovációját, miközben Unió-szerte csökkentené a fizetések széttagoltságát. A kibocsátást követően a digitális euro kockázatmentes központi banki pénzként működne az európai pénzforgalmi szolgáltatások terén. Megkönnyítené a határokon átnyúló fizetéseket is, és hozzájárulna az euro nemzetközi szerepének, valamint Európa nyitott stratégiai autonómiájának megerősítéséhez.

- (10) A növekedési ütem lassulása ellenére a munkaerőpiac továbbra is reziliens. 2023-ban folytatódott a foglalkoztatás bővülése és nőtt a ledolgozott munkaórák száma, miközben munkaerő- és szakemberhiány volt jellemző, és a vállalatoknál egyre nagyobb mértékű a munkaerő-tartalékolás. Bár a tagállamok általános teljesítménye összességében jó volt, egyes csoportok (a nők, a fiatalok, az alacsony képzettségűek, a fogyatékkal élő személyek) továbbra is alulreprezentáltak a munkaerőpiacon. Az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák (a minőségi és megfizethető kisgyermekkorai neveléssel és gondozással együtt) kulcsszerepet játszanak a részvétel előmozdításában, valamint a készségfejlesztésnek és a készségek elsajátításának támogatásában, ami hosszú távon kedvező hatást gyakorol a potenciális kibocsátás növekedésére és a versenyképességre. A készség- és munkaerőhiány kezeléséhez – az Unión belüli tehetséspotenciál kiaknázását kiegészítve – a harmadik országokból induló, irányított jogszerű migráció is hozzájárulhat, természetesen csak a munkaügyi és szociális jogok tiszteletben tartásával és érvényesítésével. Az euroövezeti tagállamok 2022-ben 664 000 első munkavállalási engedélyt adtak ki harmadik országbeli állampolgárok számára, ez háromszor annyi, mint tíz évvel ezelőtt.
- (11) A nominális bérek 2022-ben és 2023 első hónapjaiban 4,8 %-kal nőttek a magas infláció és a szűk munkaerőpiacok miatt. Miközben ez részben enyhítette a vásárlóerő csökkenését, a nominális bérek emelkedése nem tartott lépést az inflációval (a reálbérek 3,7 %-kal csökkentek). A nominális bérnövekedés 2023-ban és 2024-ben valószínűleg erős lesz, míg a reálbérek várhatóan mérsékelten emelkedni fognak, ami erősíti a belső keresletet. Ugyanakkor a várható béremelkedés hatással lehet az olyan áruk és szolgáltatások árára, amelyek esetében jelentős a belföldi munkaerő-összetevő, bár az árakra gyakorolt hatást enyhítené, ha visszafordítódna a fajlagos nyereség eddigi növekedése. A magasabb bérek a versenyképességet is befolyásolhatják, az euroövezeten belüli tartós bérkülönbségek pedig a makrogazdasági egyensúlyhiányok kialakulásának egyik tényezőjét képezik. A bérmegállapodásoknak ezért a nemzeti dinamika mellett megfelelően tükrözniük kell az euroövezeti fejleményeket.

- (12) A főként az energiaválság és az ebből eredő cserearányromlás miatt növekvő megélhetési költségek negatív hatást gyakoroltak a reáljövedelemre és jelentős társadalmi következményekkel jártak. 2022-ben 17,5 %-kal nőtték a lakhatási és rezsiköltségek, továbbá az egyéb üzemanyagok ára, 10,5 %-os volt az áremelkedés az élelmiszerek és az alkoholmentes italok terén, és 11,2 %-kal drágult a közlekedés. Az alacsony jövedelmű háztartásokra különösen nagy terhet rótt a megélhetési költségek emelkedése. A nominális bérek emelkedése és a támogatási mechanizmusok ellenére az euroövezeti tagállamok több mint felében nőtt az anyagi és szociális nélkülözés, valamint az energiaszegénység. A megélhetési költségek növekedése számos tagállamban aránytalanul nagy mértékben sújtotta az idősebb korosztályt és a vidéki területeken élőket.
- (13) Az euroövezeti bankszektor a fokozott piaci zavarok időszakai ellenére ellenállónak bizonyult, jelenleg jól tőkésített és nyereséges, amint azt az Európai Bankhatóság által végzett 2023. évi uniós szintű stresszteszt is megerősítették. A monetáris és hitelezési szabályok szigorításának hatására jelentősen lelassult a magánszektorba irányuló hiteláramlás. A jövőre nézve a makrogazdasági kilátások hirtelen romlása és a hosszabb időszakon át magas kamatlábak az eszközminőség romlásával járhatnak. Ugyanakkor a nem banki pénzügyi közvetítői ágazat sebezhetővé válhat. A szigorúbb finanszírozási feltételekkel összefüggésben a kockázatok időben történő nyomon követése, az adósokkal való proaktív együttműködés és a nemteljesítő hitelek aktív kezelése elengedhetetlen lesz ahhoz, hogy a pénzügyi ágazat továbbra is képes legyen finanszírozni a gazdaságot. A pénzügyi piacokon egyéb kockázatok is felmerülhetnek. Konkrétan a magasabb kockázati prémiumok a szigorodó likviditási feltételek közepette az eszközárak erőteljesebb és esetleg rendezetlen korrekciójához vezethetnek. Szorosan figyelemmel kell kísérni a lakáscélú és üzleti ingatlanok piacának folyamatban lévő kiigazítását is. A jelzáloghitel-kamatok emelkedése és az adósságszolgálati kapacitás romlása a lakásárak jelentős korrekciójához és pénzügyi instabilitáshoz vezethet.
- (14) A 2023. márciusi euroövezeti csúcstalálkozón kiadott nyilatkozat újra megerősítette, hogy az euroövezet vezetői elkötelezettek a bankunió kiteljesítése mellett. Az euroövezet rezilienciáját előmozdítaná mindenekelőtt az Európai Stabilitási Mechanizmusról szóló felülvizsgált szerződés megerősítése, amely lehetővé tenné az Egységes Szanálási Alap közös védőhálójának bevezetését. Ezzel összefüggésben a Bizottság 2023. áprilisában javaslatot terjesztett elő a banki válságkezelési és betétbiztosítási keret reformjáról azzal a céllal, hogy lehetővé tegye a hatóságok számára, hogy a különböző méretű és különböző üzleti modellel rendelkező, fizetéseképtelenné váló bankok, köztük a kisebb szereplők esetében is segíteni tudják a piacról való rendezett kilépést.

AJÁNLJA, hogy az euroövezeti tagállamok a 2024–2025-ös időszakban hozzák meg az alábbi intézkedéseket mind egyénileg – többek között a helyreállítási és rezilienciaépítési tervük végrehajtása révén –, mind pedig együttesen az eurocsoporton belül:

1. Fogadjanak el összehangolt és prudens költségvetési politikát az adósságállomány prudens szinten tartása vagy az adósságráták megalapozott csökkenő pályára állítása érdekében. Összességében érjenek el restriktív költségvetési irányvonalat az euroövezetben, és így könnyítsék meg, hogy az infláció kellő időben visszaálljon a 2 %-os célértékre, miközben a nagy fokú bizonytalanság közepette fenntartják a rugalmas beavatkozás képességét. A lehető leghamarabb vezessék ki a válsághoz kapcsolódó energiatámogatási intézkedéseket és az így keletkező megtakarításokat használják fel a hiány csökkentésére. Biztosítsák a kiadások felső határára vonatkozó

tanácsi ajánlásnak való megfelelést, és ezzel párhuzamosan kövessenek olyan költségvetési irányvonalat, amellyel elkerülhetők az infláció tartós eltérései. A középtávot illetően dolgozzanak ki olyan költségvetési stratégiákat, amelyek – fokozatos és fenntartható konszolidáció révén, valamint magas színvonalú közberuházásokkal és reformokkal kombinálva – segítik a prudens középtávú költségvetési pozíció elérését és szükség esetén megerősítik az adósság fenntarthatóságát. Szükség esetén e stratégiákba foglaljanak bele az állami kiadások hatékonyságának és minőségének további javítását, valamint a nyugdíj- és az egészségügyi rendszerek fenntarthatóságának és megfelelőségének előmozdítását célzó intézkedéseket.

2. Tartsák fenn a közberuházások magas szintjét a zöld és a digitális átállás támogatása, továbbá a termelékenység és a reziliencia megerősítése céljából. Gyorsítsák fel a REPowerEU-fejezetet tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtását. Teljes mértékben használják fel a kohéziós politikai programokból származó forrásokat, és a programok félidei felülvizsgálatakor vegyék figyelembe többek között az európai szemeszter keretében azonosított kihívásokat és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása terén elért eredményeket anélkül, hogy csökkentenék az általános ambíciószintet.
3. A nemzeti gyakorlatokkal összhangban és a szociális partnerek szerepének tiszteletben tartásával járuljanak hozzá, hogy a bérfejlesztés enyhítse a munkavállalók – különösen az alacsony jövedelmű munkavállalók – vásárlóerejének csökkenését, megfelelően figyelembe véve a versenyképesség alakulását és elkerülve az euroövezeten belüli tartós eltéréseket. Mozdítsák elő a továbbképzést és az átképzést, valamint az aktív munkaerőpiaci szakpolitikákat a munkaerő- és szakemberhiány kezelése és a termelékenység javítása érdekében. Az EU-n belüli tehetségpotenciál teljes körű kiaknázása mellett könnyítsék meg a hiányszakmában dolgozó harmadik országbeli munkavállalók szabályozott jogszerű migrációját. Őrizzék meg és erősítsék a megfelelő és fenntartható szociális védelmi és befogadási rendszereket. Biztosítsák a szociális partnerek tényleges bevonását a szakpolitikai döntéshozatalba, és erősítsék meg a szociális párbeszédet.
4. Számolják fel a beruházási akadályokat a zöld és a digitális átállásra irányuló beruházások terén fennálló hiányosságok csökkentése érdekében. Javítsák a forráshoz jutást különösen az innovatív vállalkozások és a kkv-k esetében a tőkepiaci unió megvalósítása felé tett további haladás révén. Biztosítsák, hogy a releváns stratégiai ágazatoknak nyújtott állami támogatás célzott legyen, és ne eredményezze az egyenlő versenyfeltételek torzulását az egységes piacon, továbbá előmozdítsa az euroövezet versenyképességét és nyitott stratégiai autonómiáját. Folytassák az euro nemzetközi szerepének erősítését, és érjenek el további haladást a digitális euróval kapcsolatos munka terén.

5. Kövessék nyomon a pénzügyi feltételek szigorításával kapcsolatos kockázatokat, mindenekelőtt az eszközminőséggel összefüggésben, továbbá az eszközáruk – többek között az ingatlanpiacon bekövetkező – esetleges korrekciójához kapcsolódó kockázatokat. Kövessék nyomon a nem banki pénzügyi közvetítés fejleményeit, hogy megelőzzék a rendszerszintű kockázatok felhalmozódását, és a negatív átgyűrűző hatások kialakulását a gazdaságban. Folytassák a bankunió kiteljesítése érdekében végzett munkát az összes elemre vonatkozóan, beleértve az európai betétbiztosítási rendszer létrehozását is.

Kelt Strasbourgban, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*